

Р.А. Павлов, Дніпропетровський національний університет

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ РАННЬОЇ ДІАГНОСТИКИ ПОТЕНЦІЙНОГО БАНКРУТСТВА БАНКІВ В УКРАЇНІ

Система ранньої діагностики потенційного банкрутства банків в Україні розвинута на достатньо високому рівні. Цьому сприяє прозорість діяльності банківської системи, застосування загальноприйнятих стандартів діяльності, обліку, регулювання тощо. Так, в Україні досить успішно впроваджуються принципи Базельського комітету щодо нагляду за банківською діяльністю. У своїй роботі Національний банк України використовує систему оцінки CAMELS, яка зарекомендувала себе як одна з кращих у світі.

Система CAMELS потребує дуже детальної та всебічної інформації про предмет аналізу. Така інформація доступна лише наглядовому органу, яким є НБУ, безпосередньо менеджменту банку та його аудиторам. Крім цього, при використанні зазначеної системи ранньої діагностики потенційного банкрутства витрачається значний обсяг часу фахівців. Таким чином, гальмується оперативність в отриманні прогнозу. Також слід зазначити про фактичну неможливість застосування системи CAMELS широким колом користувачів, зацікавлених в отриманні достовірного прогнозу (крім НБУ, менеджменту банку, аудиторів банку) щодо стійкості банківської установи.

Для підвищення оперативності отримання прогнозів пропонуємо удосконалити систему ранньої діагностики потенційного банкрутства банків за рахунок використання методики, що базується на обробці публічної фінансової звітності банків. З використанням такої методики треба проводити попередню діагностику банкрутства банків – це дозволить виявити проблемні банки із мінімальним витрачанням часу фахівців. Після виявлення проблемних банків треба проводити ретельне дослідження їх за допомогою системи CAMELS.

Для обробки багатомірного масиву даних фінансової звітності ми пропонуємо використовувати систему штучного інтелекту, зокрема різновид штучних нейронних мереж – карти Кохонена. Цей інструмент дозволяє візуалізувати на двомірних топографічних картах багатовимірні масиви інформації, зберігаючи при цьому їх основні властивості, зв'язки тощо. Крім того, карти Кохонена навчаються “без вчителя”, тобто ця технологія в нашому випадку не потребує взаємопов'язання фінансової інформації про банки з тим, чи став такий банк банкрутом, чи ні. Карти Кохонена здійснюють групування та кластеризацію на основі інформації, що міститься тільки у вхідному масиві. Таким чином, мінімізується вплив на прогнозування чинників, не пов'язаних із фінансовим станом банку, за винятком “людського” фактора.

Головними перевагами застосування нейромережевого моделювання в галузі діагностики та прогнозування банкрутства банків є висока точність прогнозування (до 90 %), можливість його підвищення (навіть до 99 %) за рахунок зниження вимог до похибок другого роду (класифікація стабільного

банку як потенційного банкрута) та досить великий горизонт прогнозування без суттєвого зниження точності (кілька років). Отже, це – можливість застосування досить широким колом користувачів, нівелювання впливу на результат епізодичних спроб “прикрашати” фінансову звітність деякими банками.

Павлов, Р.А. Удосконалення системи ранньої діагностики потенційного банкрутства банків в Україні [Текст] / Р.А. Павлов // Міжнародна банківська конкуренція: теорія і практика: збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (15-16 травня 2008 р., м. Суми). – Суми: УАБС НБУ, 2008. – С. 102-103.